

Handleiding Les 1: Leven in onveiligheid

Lesmateriaal Voortgezet Onderwijs van VluchtelingenWerk Nederland

Introductie

Voor wie?

Deze lessen zijn bedoeld voor leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs: vmbo, havo en vwo. Je kunt als docent de lessen zelf gemakkelijk aanpassen aan het kennis- en onderwijsniveau van de leerlingen.

Waarom?

Gezien en gehoord worden. Je welkom en veilig voelen. Het zijn belangrijke voorwaarden om volwaardig te kunnen meedoen aan onze samenleving. Helaas hebben vluchtelingen soms andere ervaringen. Met deze twee lessen leren leerlingen zich te verplaatsen in de ervaringen van vluchtelingen en kennis krijgen over de motieven van hun vlucht. Die betrokkenheid en kennis helpen het draagvlak voor vluchtelingen te vergroten.

VluchtelingenWerk Nederland staat midden in de samenleving. Wij komen op voor de belangen van vluchtelingen. Onze duizenden deskundige vrijwilligers zetten zich met hart en ziel in voor vluchtelingen: van hulp tijdens de asielprocedure tot het wegwijs maken in de Nederlandse samenleving.

Wil je meer onderwijsmateriaal, een gastles met een vluchteling in je klas of actievoeren voor VluchtelingenWerk Nederland? Ga naar www.lesmateriaal.vluchtelingenwerk.nl

Wat?

Les 1 bestaat uit twee delen. Les 1a: 'Leven in onveiligheid' en Les 1b: 'Op de vlucht'.

Doelstellingen les 1:

- De leerlingen kunnen uitleggen wat migratie is en wat migratiemotieven zijn
- Ze weten het verschil tussen een migrant, asielzoeker en vluchteling
- Ze denken na over vluchtelingen en wat hun vluchtmotieven kunnen zijn
- Ze kunnen uitleggen hoe het leven in vluchtelingenkampen is

Les 2 heeft als titel 'Leven in veiligheid' en daar horen de volgende doelstellingen bij:

- De leerlingen kunnen uitleggen hoe de asielprocedure werkt
- Ze kunnen uitleggen wat verschillende organisaties doen voor vluchtelingen
- Ze weten wat ze zelf kunnen doen om anderen zich welkom te laten voelen

Wat heb je nodig voor de lessen?

Je hebt het digibord nodig en als docent ook een kopie van de handleiding waarin onder meer de lesvolgorde, instructies en opdrachten staan. In plaats van een kopie kun je ook de handleiding digitaal bekijken. In dat geval moet je wisselen tussen de slides bedoeld voor de leerlingen en de instructies in de handleiding.

Zowel bij les 1 en 2 horen werkbladen. Daarvan moet je voldoende kopieën beschikbaar hebben voor je leerlingen. Je vindt deze werkbladen onder de knop [Handleidingen](#). Daar vind je ook het 'Antwoordenblad werkbladen' voor beide lessen.

Relatie met burgerschap

Leerlingen oefenen veel op school. Met rekenen/wiskunde, Nederlands, Engels, sociale vaardigheden... En ook burgerschap. Dat kan een levendig vak zijn, omdat het zich direct afspeelt in de leefwereld van jongeren. Zij zijn immers zelf burgers die nu en later succesvol willen meedoen aan onze soms complexe en diverse samenleving. Een geweldige uitdaging. Gelukkig kunnen de leerlingen alle vaardigheden (en kennis) die daarvoor nodig zijn oefenen in de veilige schoolomgeving.

De school als oefenplaats

Waarom we dit vertellen? Omdat we de jongeren van nu nodig hebben om aan een vrij, gelijk en solidair Nederland te blijven bouwen. En uitgerekend deze thema's zijn de basiswaarden van burgerschap: vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Daarom passen jouw school en VluchtelingenWerk Nederland zo goed bij elkaar. Met onze thema's kun je burgerschap handen en voeten geven. Jouw school als oefenplaats.

Aansluiten bij nieuwe wet burgerschapsonderwijs

En juist dat oefenen is in de nieuwe wet burgerschapsonderwijs omschreven als dé kern:

Het onderwijs bereidt leerlingen voor op deelname aan de samenleving; tegelijkertijd zijn zij nu al deelnemers van die samenleving. In dat laatste perspectief zijn de school en de schoolomgeving contexten waarbinnen leerlingen ervaringen opdoen met en oefenen van 'burger-zijn'. Daarom duiden we de school aan als 'oefenplaats voor burgerschap'.

Hiermee benadrukken we ook dat kwalitatief burgerschapsonderwijs meer is dan lessen over burgerschap en/of een vakgerichte benadering van burgerschap. Burgerschap kun je in de school op verschillende plaatsen en momenten oefenen.'

Opdrachten burgerschapsonderwijs

Ook sluiten deze lessen naadloos aan op afzonderlijke burgerschapsopdrachten:

– Vrijheid en gelijkheid

Over de fundamentele rechten en vrijheden van de mens zoals vastgelegd in nationale en internationale wetten en verdragen (mensenrechten, kinderrechten, vrijheidsrechten).

– Democratische cultuur

Over omgangsvormen die door democratie worden bevorderd en die haar ook mogelijk maken. Zoals vreedzaamheid, verdraagzaamheid, de bereidheid de ander te (h)erkennen als gelijkwaardige en op gelijke voet met hem, haar of hen te communiceren.

– Diversiteit

Over manieren om ervoor te zorgen dat ieder individu en elke groep gelijkwaardig kan deelnemen aan de samenleving.

– Solidariteit

Over solidariteit en rechtvaardigheid en manieren om vorm te geven aan onze morele betrokkenheid op anderen.

– Globalisering

Over kansen en uitdagingen in een complexe wereldsamenleving.

Relatie met andere vakken en kerndoelen

Naast Burgerschap zijn deze lessen ook relevant voor de vakken aardrijkskunde, maatschappijleer en levensbeschouwelijke vorming. Kortom, de vakken binnen het domein Mens & Maatschappij. In dit domein staat de persoonlijke betrokkenheid van leerlingen centraal: bij zichzelf en bij ontwikkelingen in de wereld, in het verleden en in de maatschappij om hem heen. Leerlingen moeten immers in de toekomst standpunten bepalen en beslissingen nemen over zaken van persoonlijk en van algemeen belang. Het gaat daarom niet alleen om het begrijpen van verschijnselen in de actuele maatschappelijke werkelijkheid (hoe zit het?), maar ook om het waarderen en beoordelen daarvan (wat vind ik ervan?).

De lessen dragen bij aan het realiseren van met name de volgende kerndoelen binnen het onderwijs:

- 36 De leerling leert betekenisvolle vragen te stellen over maatschappelijke kwesties en verschijnselen, daarover een beargumenteerd standpunt in te nemen en te verdedigen, en daarbij respectvol met kritiek om te gaan.
- 38 De leerling leert een eigentijds beeld van de eigen omgeving, Nederland, Europa en de wereld te gebruiken om verschijnselen en ontwikkelingen in hun omgeving te plaatsen.
- 47 De leerling leert actuele spanningen en conflicten in de wereld te plaatsen tegen hun achtergrond, en leert daarbij de doorwerking ervan op individuen en samenleving (nationaal, Europees en internationaal), de grote onderlinge afhankelijkheid in de wereld, het belang van mensenrechten en de betekenis van internationale samenwerking te zien.

Les 1: Leven in onveiligheid

- Deze eerste les duurt een kleine 90 minuten. Je kunt de les gemakkelijk opknippen in twee lessen. Les 1a: Leven in onveiligheid, slide 1 t/m 10 (45 min). Les 1b: Op de vlucht, slide 11 t/m 17 (45 min).
- De leerlingen werken vier keer met het werkblad. Zorg vooraf voor één kopie per tweetal.

Les 1a: Introductie en leerdoelen

Slide 1: Leven in onveiligheid	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>Elk jaar komen er mensen uit andere landen naar Nederland op zoek naar veiligheid. Voor vluchtelingen is Nederland nog nieuw en onbekend. Maar niet alleen vluchtelingen moeten wennen. Ook bij Nederlanders zijn er soms vooroordelen die ervoor zorgen dat sommige mensen negatief denken over vluchtelingen.</p> <p>Er zijn veel vooroordelen, (stereotypen) en meningen: welke hoor je allemaal over vluchtelingen? Daar ga je in deze lessen naar kijken.</p>	<p>Leg uit Elk jaar komen er mensen uit andere landen naar Nederland op zoek naar veiligheid. Omdat ze moeten vluchten vanwege oorlog en geweld, of omdat ze bijvoorbeeld vervolgd worden vanwege hun godsdienst of politieke overtuiging. Voor vluchtelingen is Nederland nog nieuw en onbekend. Bijvoorbeeld de taal, de gewoontes en het klimaat. Maar niet alleen vluchtelingen moeten wennen. Ook bij Nederlanders zijn er soms vooroordelen die ervoor zorgen dat sommige mensen negatief denken over vluchtelingen. Zij geloven bijvoorbeeld dat veel vluchtelingen crimineel zijn, of dat ze alleen komen omdat Nederland een rijk land is. Aan de andere kant zijn er veel mensen die vluchtelingen met open armen ontvangen en hun best doen om vluchtelingen zich thuis te laten voelen.</p> <p>Er zijn veel vooroordelen, (stereotypen) en meningen: welke hoor je allemaal over vluchtelingen? Daar ga je in deze lessen naar kijken.</p>	1 min.

Slide 2: Begrippen	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>Vluchteling</p> <p>Vluchteling Is iemand die zijn of haar land verlaat omdat diegene daar gevaar loopt. Dit kan zijn omdat iemand bijvoorbeeld van de leiders van het land niets mag zeggen, hij vervolgd wordt vanwege zijn geaardheid of omdat hij woont in een land waar oorlog is. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) bepaalt of iemand mag blijven in Nederland.</p>	<p>Start de les door in het lege invulveld het woord 'Vluchteling' te typen.</p> <p>Vraag de leerlingen om op te staan en allemaal een woord (of korte zin) te bedenken dat past bij het woord vluchteling. Maak vervolgens een snelle ronde waarin iedereen zijn woord/zin noemt. Aan de beurt geweest? Dan gaat de leerling weer zitten.</p> <p><i>Let op: de leerlingen zullen allerlei associaties met dit onderwerp hebben. Wellicht doen ze ook uitspraken die feitelijk onjuist zijn of die om nuancering vragen. Denk bijvoorbeeld aan een woord als gelukszoeker. Geef hier een goede uitleg bij. Projecteer onderstaande begrippen een voor een ook op het digibord.</i></p>	5 min.

<i>Slide 2: Begrippen</i>	<i>Didactische aanwijzingen</i>	<i>Tijd</i>
<p>Asielzoeker Is iemand die in Nederland bescherming zoekt, asiel zoeken heet dat. Als je asiel aanvraagt in Nederland mag je in een asielzoekerscentrum wonen tot de Nederlandse overheid heeft geluisterd naar jouw verhaal en heeft bepaald of je mag blijven. Je vertelt aan de overheid waarom het gevaarlijk is in het land waar je vandaan komt.</p>		
<p>Statushouder Heeft een verblijfsvergunning gekregen in het land waar asiel is aangevraagd.</p>		
<p>Migrant Is iemand die zijn of haar land verlaat. Soms is dat gedwongen, vanwege een ramp of omdat je gevaar loopt en er oorlog is. Maar meestal wordt het woord migrant gebruikt voor iemand die in een ander land gaat werken. Een migrant kan weer terugkeren, voor een vluchteling is dat te gevaarlijk.</p>		
<p>Gelukzoeker Dit is een negatieve term die wordt gebruikt voor mensen die naar Nederland komen. Gelukzoekers zijn mensen die niet vluchten omdat ze genoodzaakt zijn, maar omdat ze in een ander land op zoek zijn naar een beter leven. Ze vluchten vooral om economische redenen, zoals werk.</p>		
<p>Asielzoekerscentrum (AZC) Dit is een plek waar asielzoekers verblijven totdat over hun asielaanvraag een beslissing is genomen.</p>		
<p>Asielprocedure Als je als vluchteling in Nederland aankomt moet je eerst asiel aanvragen. Je komt dan in de asielprocedure terecht. De IND (Immigratie- en Naturalisatiedienst) gaat dan het vluchtverhaal onderzoeken en bepaalt of iemand recht heeft op bescherming in Nederland.</p>		

Slide 3: Ben je het eens of oneens?	Didactische aanwijzingen	Tijd
	<p>Laat de leerlingen reageren op onderstaande stellingen. Per stelling kiezen ze een hoek van het lokaal. Hoek A= eens; hoek B = oneens. Bespreek iedere stelling kort na met de leerlingen voordat de volgende stelling in beeld komt.</p> <p><i>Toelichting: onderstaande informatie kan helpen bij het bespreken van de voor- en tegenargumenten die de leerlingen wellicht hebben.</i></p>	8 min.
<p>Vluchtelingen kunnen beter in de buurt van hun thuisland opgevangen worden dan naar Nederland komen.</p> 	<p>Voor: Het voorkomt dat mensen een lange en gevaarlijke reis moeten afleggen (dagenlang lopen in woestijn, in een bootje de zee oversteken enz.)</p> <p>Voor: Het scheelt een hoop geld voor zowel de vluchteling als landen in Europa.</p> <p>Tegen: Er worden op dit moment al heel veel mensen in de regio opgevangen. Veel mensen verblijven in grote vluchtelingenkampen met weinig goede zorg en toekomstperspectief.</p> <p>Tegen: Het is belangrijk om de belasting van asielprocedures te verdelen over alle landen, ook in Europa. Zo kan elk land iets bijdragen, en weten vluchtelingen sneller of zij recht op bescherming hebben of niet.</p>	
<p>Een opvangcentrum voor vluchtelingen in mijn wijk vind ik niet erg.</p> 	<p>Voor: Het kan een mooie manier zijn om met mensen uit verschillende culturen in contact te komen.</p> <p>Voor: Op deze manier kan je iets goed betekenen voor de medemens.</p> <p>Tegen: Het kan voor overlast in de buurt zorgen, zeker als het om een wat grotere locatie gaat.</p> <p>Tegen: Het kan het straatbeeld veranderen.</p>	
<p>Vluchtelingen kunnen werken, dus dat is handig voor de arbeidsmarkt in Nederland.</p> 	<p>Voor: Er staan op dit moment veel vacatures open. Dat betekent dat er te weinig mensen zijn voor het aantal banen. Het is dus juist goed als vluchtelingen hier aan het werk gaan.</p> <p>Voor: Er zijn bepaalde beroepen (zoals horeca) waar minder Nederlanders willen werken. Dit zijn goede banen voor vluchtelingen om mee te starten in Nederland.</p> <p>Tegen: Op dit moment zijn er veel vacatures, maar dat kan misschien weer veranderen. Dan willen Nederlandse mensen ook graag een baan.</p>	

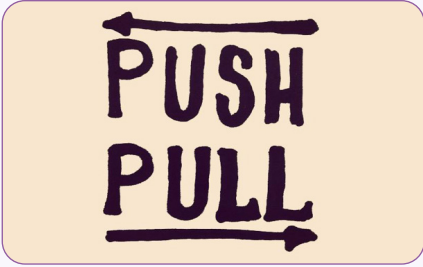
Slide 4: Leerdoelen	Didactische aanwijzingen	Tijd
<ul style="list-style-type: none"> - Je kunt uitleggen wat migratie is en wat migratiemotieven zijn. - Je weet het verschil tussen een migrant, asielzoeker en vluchteling. - Je denkt na over vluchtelingen en wat hun vluchtmotieven kunnen zijn. - Je kunt uitleggen hoe het leven in vluchtelingenkampen is. 	<p>Bespreek de leerdoelen met de leerlingen.</p>	<p>1 min.</p>

Les 1a: Migratie en opvang

Slide 5: Migratie	Didactische aanwijzingen	Tijd
<p>Sommige mensen denken dat er de laatste jaren meer migratie naar Europa is, maar dat beeld klopt niet. Migratie is al eeuwenoud. Door de eeuwen heen zijn mensen zich steeds meer gaan verplaatsen, waardoor mensen nu over de hele aarde verspreid zijn. Mensen voelden zich bijvoorbeeld aangetrokken tot een bepaalde plek of zijn verdreven van de plek waar ze woonden. Het aantal mensen op aarde neemt in de toekomst verder toe, dus de verwachting is dat er ook migratie zal blijven plaatsvinden.</p> <p>Al eeuwenlang verplaatsen mensen zich over de hele wereld. Het verplaatsen van personen over een grens om daar te gaan wonen, noemen we migratie. Vluchten is dus een vorm van migratie. Daarbij kan onderscheid gemaakt worden tussen emigratie: iemand die uit Nederland komt en ergens anders gaat wonen, en immigratie: wanneer iemand vanuit een ander land in Nederland komt wonen.</p>	<p>Leg uit Sommige mensen denken dat er de laatste jaren meer migratie naar Europa is, maar dat beeld klopt niet. Migratie is al eeuwenoud. Door de eeuwen heen zijn mensen zich steeds meer gaan verplaatsen, waardoor mensen nu over de hele aarde verspreid zijn. Mensen voelden zich bijvoorbeeld aangetrokken tot een bepaalde plek of zijn verdreven van de plek waar ze woonden. Het aantal mensen op aarde neemt in de toekomst verder toe, dus de verwachting is dat er ook migratie zal blijven plaatsvinden.</p> <p>Leg uit Al eeuwenlang verplaatsen mensen zich over de hele wereld. Het verplaatsen van personen over een grens om daar te gaan wonen, noemen we migratie. Vluchten is dus een vorm van migratie. Daarbij kan onderscheid gemaakt worden tussen emigratie: iemand die uit Nederland komt en ergens anders gaat wonen, en immigratie: wanneer iemand vanuit een ander land in Nederland komt wonen.</p> <p>Vraag</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie heeft er familie uit het buitenland? - Waarom zijn ze naar Nederland gekomen? Of naar het buitenland gegaan? 	<p>2 min.</p>

Slide 6: Migratiemotieven	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>Er zijn verschillende redenen waarom mensen naar Nederland komen om daar te wonen. Een reden om naar een ander land te verhuizen noemt je een migratiemotief.</p>	<p>Leg uit Er zijn verschillende redenen voor mensen uit het buitenland om zich als immigrant in Nederland te willen vestigen. Zij hebben allemaal hun eigen redenen om te besluiten naar Nederland te komen of te verhuizen naar een ander land.</p>	6 min.
	<p>Leg uit Er zijn verschillende redenen waarom mensen naar Nederland komen om daar te wonen. Een reden om naar een ander land te verhuizen noemt je een migratiemotief.</p>	
	<p>Vraag – Welke verschillende migratiemotieven kunnen jullie bedenken?</p>	
<p>Aan de slag Maak in duo's opdracht 1 op je werkblad.</p>	<p>Laat de leerlingen in duo's opdracht 1 maken op het werkblad. Bespreek daarna klassikaal de antwoorden. De leerlingen kunnen tijdens de nabespreking de antwoorden op het werkblad eventueel corrigeren.</p>	

Slide 7: Vluchtmotieven	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>In dit filmpje is een aantal redenen genoemd waarom mensen op de vlucht zijn. Deze redenen worden vluchtmotieven genoemd. Er zijn vier verschillende soorten vluchtmotieven. Jullie gaan dit uitzoeken in de volgende opdracht.</p>	<p>Bekijk het filmpje 'Vluchten Nu' (1.10 min).</p>	10 min.
	<p>Vraag – In het filmpje kwamen verschillende redenen naar voren waarom mensen op de vlucht waren. – Welke zijn jullie tegengekomen? – Welke redenen kunnen jullie nog meer bedenken?</p>	
	<p>Leg uit In dit filmpje is een aantal redenen genoemd waarom mensen op de vlucht zijn. Deze redenen worden vluchtmotieven genoemd. Er zijn vier verschillende soorten vluchtmotieven. Jullie gaan dit uitzoeken in de volgende opdracht.</p>	
<p>Aan de slag Maak in duo's opdracht 2 op je werkblad.</p>	<p>Laat de leerlingen in duo's opdracht 2 maken op het werkblad. Bespreek daarna klassikaal de antwoorden. De leerlingen kunnen tijdens de nabespreking de antwoorden op het werkblad eventueel corrigeren.</p>	

Slide 8: Asielaanvraag	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>Vluchtelingen die in Nederland aankomen, kunnen een verzoek tot bescherming (asiel) indienen. Een asielzoeker is iemand die een ander land om bescherming vraagt door een asielverzoek in te dienen. Dit betekent niet dat iedere asielzoeker een vluchteling is. Als asiel wordt aangevraagd, breekt een spannende periode aan.</p>	<p>Leg uit Vluchtelingen die in Nederland aankomen, kunnen een verzoek tot bescherming (asiel) indienen. Een asielzoeker is iemand die een ander land om bescherming vraagt door een asielverzoek in te dienen. Dit betekent niet dat iedere asielzoeker een vluchteling is. Als asiel wordt aangevraagd, breekt een spannende periode aan.</p>	1 min.

Slide 9: Stellingen: eens of oneens?	Didactische aanwijzingen	Tijd
	<p>Leg uit Europa is aantrekkelijk voor vluchtelingen. Hoe denken jullie hierover? Dat zoeken we uit met een aantal stellingen.</p> <p>Laat de leerlingen reageren op de stellingen. Per stelling kiezen ze een hoek van het lokaal: hoek A = eens; hoek B = oneens. Bespreek iedere stelling kort na met de leerlingen voordat de volgende stelling in beeld komt.</p> <p>Toelichting Onderstaande informatie kan helpen bij het bespreken van de voor- en tegenargumenten die de leerlingen wellicht hebben.</p>	8 min.
<p>Europa is rijk en moet daarom meer vluchtelingen opvangen dan andere werelddelen.</p>	<p>Voor: In andere werelddelen worden al veel meer vluchtelingen opgevangen dan in Europa. In Libanon is bijvoorbeeld 1 op de 4 inwoners een vluchteling. Europa heeft de middelen om hier veel meer in te kunnen betekenen en andere werelddelen te ontlasten.</p> <p>Voor: Het is goed om de belasting van de asielprocedure te verspreiden over alle werelddelen zodat elk land z'n steentje kan bijdragen. Zo voorkom je dat bepaalde gebieden overbelast worden en het contrast tussen rijk en arm steeds groter wordt.</p> <p>Tegen: Er komen al veel vluchtelingen naar Europa en lang niet alle landen willen hieraan bijdragen. Bepaalde landen, zoals Hongarije en Tsjechië, houden de deur dicht, waardoor andere landen meer moeten doen. Het werkt alleen als je het met z'n allen doet en dat gaat toch nooit gebeuren.</p> <p>Tegen: Europa kan dit helemaal niet aan. Alleen al de vluchtelingenkampen in Griekenland en Italië laten zien dat wij al overbelast zijn en niet nog meer vluchtelingen kunnen opvangen.</p>	
<p>Ik vind het terecht dat ons land meer vluchtelingen opvangt dan onze buurlanden.</p>	<p>Voor: Er zullen altijd landen zijn die niks willen doen. Dat moet geen argument voor Nederland zijn om achterover te leunen. Wij kunnen een voorbeeldfunctie hebben voor andere landen.</p> <p>Tegen: Nederland is een van de kleinste Europese landen. Het is niet realistisch dat wij zoveel vluchtelingen opvangen, terwijl andere (grotere) landen minder doen.</p>	
<p>Nederland hoeft geen vluchtelingen op te nemen die in Spanje, Italië of Griekenland aan land komen. Die moeten maar asiel aanvragen in die landen.</p>	<p>Voor: Het is makkelijker om mensen meteen te screenen in de landen waar zij aankomen. Dan weten zij sneller waar ze aan toe zijn en voorkom je dat mensen al een heel leven opbouwen in een land waar zij niet mogen blijven.</p> <p>Voor: Het scheelt een hoop illegale reisbewegingen en leed in Europa.</p> <p>Tegen: De grenslanden hebben de laatste jaren ontzettend veel vluchtelingen moeten opvangen en de asielprocedure moeten afhandelen. Landen als Italië en Griekenland kunnen dit niet aan. Deze landen horen bij de Europese Unie en wij zouden deze last veel meer moeten verdelen over alle EU-landen.</p> <p>Tegen: Op dit moment moeten vluchtelingen heel lang wachten op hun asielprocedure en hebben zij weinig rechten in landen als Italië, Griekenland en Spanje. Dit zorgt voor veel armoedige en onveilige situaties. Het is belangrijk om mensen te verdelen over heel Europa zodat zij sneller aan een nieuw leven kunnen beginnen i.p.v. wachten in een overvol onveilig vluchtelingenkamp.</p>	

Bekijk de tabel met de leerlingen.

3 min.

Vraag

- Wat valt jullie op als je kijkt naar de top 10?
Toelichting: er staan voornamelijk landen in de top 10 uit de regio van de conflicten.
- Denken jullie dat het veiliger is in deze landen (veiliger dan in Nederland)?
Toelichting: de landen zijn zelf vaak niet veilig en er is veel sprake van armoede in de meeste van deze landen.
- Vinden jullie het terecht dat veel vluchtelingen daar opgevangen worden?
Toelichting: eigen antwoord. Bijvoorbeeld: ja, dat is beter, want de cultuur in die landen komt vaak meer overeen met de landen waar mensen van gevlucht zijn. Nee, want in Europa zijn veel meer geld en mogelijkheden beschikbaar om vluchtelingen te beschermen.

De meeste vluchtelingen worden in de eigen regio opgevangen (ongeveer 85%). Vaak in landen die zelf ook in armoede leven. Vluchtelingen in de 'regio' worden daar vaak gediscrimineerd, kinderen mogen er niet naar school, en hun ouders mogen niet werken. Vluchtelingen belanden vaak op straat en leven daar onder slechte omstandigheden.

Leg uit

Hoewel het misschien voelt alsof heel veel vluchtelingen naar Europa komen, worden de meeste vluchtelingen in de regio opgevangen (ongeveer 85%). Dit zijn vaak landen die zelf ook in armoede leven. Vluchtelingen in de 'regio' worden daar vaak gediscrimineerd, kinderen mogen er niet naar school, en hun ouders mogen niet werken. Vluchtelingen belanden vaak op straat en leven daar onder slechte omstandigheden.

Les 1b: Op de vlucht

Slide 11: Hoe vluchten mensen?	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>Rampen en conflicten beïnvloeden de levens van tientallen miljoenen mensen op de wereld. In 2023 zijn er – voor het eerst in de geschiedenis – meer dan 100 miljoen mensen op de vlucht.</p>	<p>Leg uit Rampen en conflicten beïnvloeden de levens van tientallen miljoenen mensen op de wereld. In 2023 zijn er – voor het eerst in de geschiedenis – meer dan 100 miljoen mensen op de vlucht. Maar hoe vluchten mensen? Wat maken vluchtelingen mee als ze onderweg zijn?</p>	1 min.

Slide 12: Een vluchteling onderweg	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>Het is ontzettend moeilijk om je verplaatsen in wat een vluchteling doormaakt. Het filmpje over Jano en Shiro doet een poging deze ervaring op je over te brengen. Je ziet hierin fragmenten van de levensgevaarlijke tocht die de broers Jano en Shiro vanuit Syrië naar Nederland maken en hoe het verder met hen gaat in Nederland.</p>	<p>Leg uit Voordat vluchtelingen hun huis verlieten, hadden de meeste van hen heel normale levens. Ze hadden werk, een huis en een sociaal leven. Een goed en veilig leven.</p> <p>Er moet veel gebeuren wil je je huis, vrienden, werk en familie achterlaten. Het is ontzettend moeilijk om je verplaatsen in wat een vluchteling doormaakt. Het volgende filmpje doet een poging deze ervaring op je over te brengen. Je ziet hierin fragmenten van de levensgevaarlijke tocht die de broers Jano en Shiro vanuit Syrië naar Nederland maken en hoe het verder met hen gaat in Nederland.</p> <p>Bekijk de documentaire 'De reis van een vluchteling' (5.56 min).</p> <p>Vraag</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wat vond je ervan om dit te zien? – Wat vond je het meest indrukwekkende van deze film? – Hoe denk jij over vluchtelingen na het zien van deze film? 	10 min.

Slide 13: Alles achterlaten	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>Mensen die op de vlucht slaan moeten bijna alles achterlaten uit hun huis.</p> <p>Aan de slag Maak in duo's opdracht 3 op je werkblad.</p>	<p>Leg uit Mensen die op de vlucht slaan moeten bijna alles achterlaten uit hun huis. Bekijk samen met de leerlingen de afbeelding op het digibord.</p> <p>Vraag</p> <ul style="list-style-type: none"> – Welke spullen zie je bij de vluchtelingen op de afbeelding? <i>Toelichting: bijvoorbeeld zwemvesten, kleding, rugzakken</i> – Wat zit er in de rugzakken, denk je? <i>Toelichting: eigen antwoord, bijvoorbeeld eten, kleding, knuffels, speelgoed, foto's.</i> <p>Laat de leerlingen in duo's opdracht 3 maken op het werkblad.</p> <p>Bespreek daarna klassikaal de antwoorden. De leerlingen kunnen tijdens de nabespreking de antwoorden op het werkblad eventueel corrigeren.</p>	8 min.

Les 1b: Op zoek naar veiligheid

Slide 14: Vluchtelingenkampen	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>Verreweg de meeste vluchtelingen zoeken een veilig onderkomen in hun eigen land of in een buurland. Als vluchtelingen in hun eigen regio vluchten komen ze meestal terecht in vluchtelingenkampen.</p> <p>Dat laat ook dit filmpje over de Afghaanse Atifa zien. Zij is 17 jaar en woont in het beruchte vluchtelingenkamp Moria op Lesbos, Griekenland. Deze video werd gemaakt tijdens de wereldwijde coronacrisis.</p>	<p>Leg uit De meeste vluchtelingen zoeken een veilig onderkomen in hun eigen land of in een buurland. Als vluchtelingen in hun eigen regio vluchten komen ze meestal terecht in vluchtelingenkampen.</p> <p>Toon het filmpje over de Afghaanse Atifa (1.49 min). Zij is 17 jaar en woont in het beruchte vluchtelingenkamp Moria op Lesbos, Griekenland. Deze video werd gemaakt tijdens de wereldwijde coronacrisis.</p> <p>Vraag</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hoe is het om in een vluchtelingenkamp te leven, denk je? <i>Toelichting: eigen antwoord. Bijvoorbeeld: moeilijk, want je hebt vaak geen (eigen) huis of kamer, je leeft in armoede. Fijn, want je bent veiliger en je bent samen met andere mensen in dezelfde situatie.</i> – Welke problemen zijn er in een vluchtelingenkamp? <i>Toelichting: weinig eten, weinig ruimte, geen goede zorg, koud in de winter, conflicten met elkaar.</i>	13 min.
<p>Aan de slag Maak in duo's opdracht 4 op je werkblad.</p>	<p>Leg uit Jullie zagen al hoeveel vluchtelingen Europa niet bereiken. Sommigen lukt het wel. Zoals Abdi, hij is gevlucht naar Nederland toen hij 15 jaar was.</p> <p>Laat de leerlingen in tweetallen opdracht 4 maken op het werkblad.</p> <p>Wijs eventueel nog op de vluchtmotieven van opdracht 2 om antwoord te geven op de eerste vraag.</p> <p>Bespreek de antwoorden van de laatste drie vragen kort in de klas. Waarheen en hoe zouden de leerlingen vluchten?</p>	

Slide 15: Checklist

Didactische aanwijzingen

Tijd

Bekijk de checklist die nodig is als je vanuit Syrië naar Nederland wilt komen.

Besprek daarna met elkaar deze vragen:

- Wat valt je op aan deze checklist?
- Wat vind je ervan?
- Waarom pakken vluchtelingen het vliegtuig niet als zij naar Europa willen reizen, denken je?

Laat de leerlingen de checklist bekijken die nodig is als je vanuit Syrië naar Nederland wilt komen. Bespreek daarna klassikaal onderstaande vragen.

Vraag

- Wat valt je op aan deze checklist?
- Wat vind je ervan?
- Waarom pakken vluchtelingen het vliegtuig niet als zij naar Europa willen reizen, denken jullie?

Toelichting: ze hebben niet de juiste documenten – je hebt een visum nodig om naar Europa te komen. Vluchtelingen krijgen geen visum, omdat veel landen bang zijn dat mensen uit conflictlanden niet teruggaan nadat hun visum is verlopen. Vliegtuigmaatschappijen en schepen die personen zonder het juiste visum vervoeren, moeten ook betalen voor de gedwongen terugreis naar het moederland. Dit staat in de Europese wetgeving.

5 min.

Slide 16: Geld nodig

Didactische aanwijzingen

Tijd

Stelling

Als je een smartphone kunt betalen, heb je genoeg geld en hoef je niet te vluchten.

Leg uit

Om te kunnen vluchten heb je vaak veel geld nodig. Je moet mensen-smokkelaars afbetalen die je helpen, want het is illegaal en soms levensgevaarlijk om de grens over te steken.

Toch wordt vaak juist gedacht dat vluchtelingen heel arme mensen zijn. Ook vinden Nederlanders het soms moeilijk te begrijpen dat vluchtelingen een mobiele telefoon hebben. Daarover staan weleens berichten in het nieuws: 'Dat kan toch niet?!' of 'Vluchten terwijl je genoeg geld hebt om een smartphone te betalen.'

Bespreek de stelling met je leerlingen: Als je een smartphone kunt betalen, heb je geld nodig en hoef je niet te vluchten.

Een oorlog kan iedereen overkomen, dus ook de rijkste man van de wereld kan een vluchteling zijn.

Vraag

- Als je nu plotseling moet vluchten vanwege de oorlog, zou jij je telefoon achterlaten?
- Op welke manier komt een telefoon handig van pas voor vluchtelingen?

Toelichting: dan kun je gemakkelijk aan informatie komen over het land waar je je bevindt; dan weet je welke route veilig is; dan kun je contact opnemen met je familie; dan weet je waar je bent; dan kun je foto's opslaan van je familie en vrienden. De telefoon is een basisbehoefte geworden over de hele wereld, ook 'armere' vluchtelingen hebben allemaal mobiele telefoontjes. Telefoons zijn voor iedereen bereikbaar geworden en al lang geen luxeproduct meer.

3 min.

Les 1b: Afsluiting

Slide 17: Afsluiting	Didactische aanwijzingen	Tijd
 <p>Dit heb je geleerd van deze les:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Je kent het verschil tussen een migrant en een vluchteling. - Je weet dat een vluchteling noodgedwongen zijn of haar land moet verlaten omdat het niet langer veilig is. - Je hebt gezien dat het een lange en heel gevaarlijke tocht is naar Europa. - Je weet dat mensen vaak onder uitzichtloze omstandigheden in vluchtelingenkampen of steden in de regio blijven. - Je weet dat je geld nodig hebt om te kunnen vluchten.	<p>Leg uit</p> <p>In deze les draaide het om de vlucht naar veiligheid. Jullie kennen nu het verschil tussen een migrant en een vluchteling en dat een vluchteling noodgedwongen zijn of haar land moet verlaten omdat het niet langer veilig is. Jullie hebben gezien dat het een lange en heel gevaarlijke tocht is naar Europa en dat vaak mensen onder uitzichtloze omstandigheden in vluchtelingenkampen of steden in de regio blijven. Ook heb je geld nodig om te kunnen vluchten.</p>	2 min.